

Memo van de gedeputeerde

M.J.G. Spierings

Gedep. Agrar. ontw., Energie en Bestuur

Onderwerp

lobbydocument gewenste aanpassingen
agrarische wetgeving

Datum

28 mei 2018

Documentnummer

C2227268 / 4362166

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

-

Van

Telefoon

(073) 681 25 80

Email

mspierings@brabant.nl

Bijlage(n)

2

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over de ingezette lijn in contacten met het Rijk ten aanzien van mogelijke aanpassingen van agrarische wetgeving.

Vanuit de provincie wordt er al geruime tijd gesproken met het Rijk over gewenste aanpassingen van landelijk wetgeving om de omgevingskwaliteit rondom veehouderijen adequaat aan te kunnen pakken. Onder het vorige kabinet is daarvoor gewerkt aan een voorstel Interimwet veedichte gebieden. Dit wetsvoorstel gaf provincies instrumenten om beleid te formuleren en maatregelen te nemen om de omvang van de veehouderij te beperken in een gebied waar de kwaliteit van de leefomgeving onder druk staat door de omvang van de veehouderij. Bij [brief van 1 november 2017](#) heeft de Minister-President echter bekend gemaakt o.a. het wetsvoorstel veedichte gebieden in te trekken.

Alternatief voor Interimwet veedichte gebieden

Nu het wetsvoorstel is ingetrokken hebben de provincies opnieuw behoefte aan een duidelijk (wetgevings)kader gericht op duurzame oplossingen op regionaal niveau. Vanuit het IPO werd - parallel aan het wetsvoorstel voor de Interimwet veedichte gebieden - gewerkt aan een breed pakket aan maatregelen. Dit maatregelenpakket bestaat uit het zowel (verder) toepasbaar maken van reeds bestaande instrumenten, als het opstellen van nieuwe instrumenten. Voor verschillende van deze maatregelen is het noodzakelijk dat bestaande (landelijke) wetgeving wordt aangepast. Op ambtelijk niveau is het IPO, samen met VNG, hiervoor in overleg met de ministeries IenW en LNV. Dit maatregelenpakket is een goed alternatief. Gelet op het belang van deze maatregelen voor Brabant, wordt ook bestuurlijke steun voor deze maatregelen gevraagd en om de gewenste maatregelen verder uit te dragen in contacten met bv partijgenoten op landelijk niveau.

Voor aanpassing van wetgeving verwijst het Rijk vaak naar de komende Omgevingswet. Hierbij krijgen de decentrale overheden meer bevoegdheden en zal een deel van huidige knelpunten worden opgelost. Inwerkingtreding van de Omgevingswet staat gepland voor 2021 maar het is zeer onzeker of deze datum wordt gehaald. Gelet op de ernst van de problematiek kan hier niet op gewacht worden en is het noodzakelijk dat wetgeving zo spoedig mogelijk aangepast wordt.

Innovatieve systemen

Daarnaast zet de provincie zich in voor een duurzame en rendabele veehouderij, waarbij de beste technieken en stalsystemen worden toegepast. Innovatie is daarbij onmisbaar. Prioriteit ligt daarbij op systemen, die uitgaan van een integrale aanpak bij de bron in plaats van end-of-pipe maatregelen. Een nieuw stalsysteem kan/mag pas breed toegepast worden als aan het systeem een emissiefactor is toegekend, die is opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij en de Wet geurhinder en veehouderij. Dit proces verloopt in de praktijk nog niet soepel o.a. door belemmeringen in regelgeving. Ook hierbij zet de provincie zich in voor verbeteringen van de regelgeving.

Naast inhoudelijke aanpassingen in de regelingen is het tevens gewenst dat de Rav en Rgv zeer regelmatig worden geactualiseerd om innovatieve technieken snel in de praktijk te kunnen toepassen. Op dit moment gebeurt dat ca 2x per jaar, de voorkeur gaat uit om dit 4x per jaar te doen.

Er zijn afzonderlijke lobbyfiches opgesteld voor het IPO-maatregelenpakket en voor de snelle toepassing van innovatieve stalsystemen. De lobbyfiches geven een korte schets van de problematiek en de gewenste voorstellen voor aanpassing. Indien mogelijk is een praktijkvoorbeeld toegevoegd. Aan de hand van de lobbyfiches kunt u het gesprek aangaan met bv Kamerleden en partijnoten om medestanders voor de gewenste aanpassing te krijgen. Hiermee kan politiek draagvlak gecreëerd worden voor het op korte termijn aanpassen van wetgeving om snel de (overlast)knelpunten in het landelijk gebied op te kunnen lossen.

Met vriendelijke groet,

M.J.G. Spierings

Lobbyfiche wetgeving landbouw

Korte beschrijving maatregelenpakket

In de afgelopen jaren, bleek steeds vaker dat voor het oplossen van de negatieve gevolgen van de veehouderij voor de kwaliteit van de leefomgeving, het huidige instrumentenpakket onvoldoende was. Er is behoefte aan meer sturingsmogelijkheden. Het wetsvoorstel voor een Wet veedichte gebieden bood hiervoor een oplossing en gaf de provincie instrumenten om beleid te formuleren en maatregelen te nemen om de omvang van de veehouderij te beperken. Het wetsvoorstel zal door het nieuwe kabinet niet verder in procedure worden gebracht. Wel zullen de Kamerfracties van GroenLinks en de SP het wetsvoorstel als initiatiefwet indienen.

Parallel aan het wetsvoorstel is door het IPO, samen met VNG, gewerkt aan een breed pakket van maatregelen, bestaande uit het zowel (verder) toepasbaar maken van reeds bestaande instrumenten, als het opstellen van nieuwe instrumenten (de zgn 'tweede spoor-maatregelen'). Nu het door het ontbreken van Kabinetssteun, zeer onzeker is of de Initiatiefwet zal worden aangenomen, zet de provincie zich actief in om het IPO-maatregelenpakket te realiseren. Het maatregelenpakket bestaat uit 10 maatregelen:

- A. Verbeterde werking van het principe "Best Beschikbare Technieken" (min. lenW):
de rechter constateert nu dat een veehouder BBT heeft toegepast als wordt voldaan aan het Besluit emissiearme technieken. Dit besluit is echter gericht op ammoniak zodat het voldoen aan het Besluit niets zegt of de techniek ook BBT voor geur is. Bovendien zijn vaak ook verdergaande technieken mogelijk om ammoniakemissie terug te dringen;
- B. Invoering van een APK voor stallen (min. lenW):
Nieuwe technieken zijn pas aan de orde zodra een ondernemer gaat ontwikkelen. Oude stallen met een hoge ammoniak en geuruitstoot kunnen daardoor lang blijven functioneren. Een APK kan dit voorkomen en regelen dat bestaande stallen worden aangepast;
- C. Het vervallen van de mogelijkheid van intern salderen in regelgeving (min. lenW & LNV):
Voor geur en ammoniak staat de huidige regelgeving toe dat stallen met verouderde technieken, die afzonderlijk niet voldoen aan gestelde eisen, nog steeds mogen worden gebruikt mits dit wordt gecompenseerd door een nieuwe stal met een emissiearme techniek (intern salderen). Deze oude systemen zorgen echter voor de meeste overlast in een gebied;
- D. Verkleinen compartimenten Meststoffenwetgeving (min. LNV):
Op dit moment onderscheidt de Meststoffenwetgeving de compartimenten Zuid en Oost. Uitwisseling van dierrechten tussen deze compartimenten is niet toegestaan. Door de grootte van de compartimenten kunnen er binnen de compartimenten alsnog concentraties van veehouderijen ontstaan. Verkleining van de gebieden voorkomt dit;

- E. De biologische pluimveesector moet ook voldoen aan de emissie-eisen voor fijnstof (min. IenW & LNV):
De fijnstofproblematiek doet zich m.n. voor bij pluimveebedrijven. Voor de biologische sector gelden in de huisvestingseisen geen vaste emissie percentages. Nu bedrijven steeds vaker overschakelen naar biologisch heeft dat effect op de gemeten emissies in een regio;
- F. Op termijn strengere generieke emissie-eisen stellen (min. IenW & LNV):
De aankondiging dat het goed is om op termijn door te ontwikkelen naar hogere emissiereducties scheidt een duidelijke punt op de horizon en stimuleert innovatie;
- G. Milieunormen opnemen in bestemmingsplannen (gemeenten):
Via het bestemmingsplan kunnen gemeenten op de omgevingskwaliteit te sturen. Door middel van voorbeelden wordt hierover actief naar gemeenten gecommuniceerd;
- H. Invoering van het principe “stalderen” (provincies en gemeenten):
Staldering houdt in dat een nieuwe stal pas gebouwd mag worden als daarvoor een oude stal wordt gesloopt. In de provinciale verordening ruimte of gemeentelijk bestemmingsplannen kunnen hierover regels worden opgenomen;
- I. Adequate beëindiging van de Stoppersregeling ammoniak in 2020 (gemeenten):
Op landelijk niveau dient men uiterlijk per 01/01/2020 te voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting. Veehouderijen dienen dan óf te stoppen óf hun stallen aangepast te hebben. Indien een veehouder besluit door te gaan dient tijdig een vergunning aangevraagd te worden;
- J. Uitrol ontwikkelde portal voor een goede monitoring van de werking van luchtwassers (rijk, provincie, gemeente):
Landelijk is vereist dat een luchtwassers is voorzien van een elektronisch monitorings-systeem. De vorm waarin de data aangeleverd moet worden is echter niet voorgeschreven. Er is nu een portal ontwikkeld, die de verschillende data centraal kan ontsluiten. Landelijke uitrol van de portal is gewenst.

Een aantal van deze 10 maatregelen kan een gemeente of provincie nu al doorvoeren op basis van huidige bevoegdheden. Voor de maatregelen A t/m F is aanpassing van wetgeving noodzakelijk. Voor de provincie Noord-Brabant zijn op korte termijn met name de maatregelen A t/m D van belang. De lobby concentreert zich dan ook op deze maatregelen. In de bijgevoegde factsheets is hierover achtergrondinformatie opgenomen.

Verantwoordelijke bewindslieden zijn:

LNV: minister C. Schouten (CU)

IenW: Stas S. van Veldhoven (D66)

Hoofddoel

Streven naar een verbetering van de leefomgeving rondom veehouderij. De voorgestelde aanpassing in wetgeving leidt tot gerichtere instrumenten, die provincie en gemeente kunnen inzetten om overlast terug te dringen.

Brabants belang

Veel van de huidige wet- en regelgeving voor veehouderij heeft een zodanige werking dat vergunde emissies worden gezien als een “recht op vervuiling”. Er gaat geen stimulans van uit om zo schoon mogelijk te produceren en te komen tot een systeem waarin herijking van de bedrijfsvoering en toegepaste systemen/technieken met enige regelmaat mogelijk is. Vergunningen worden vaak op het maximaal haalbare aangevraagd om “rechten” veilig te stellen. Emissiewinst, die met schonere technieken in nieuwe stallen wordt behaald, wordt dan weer benut om oude stallen niet te hoeven aanpassen of verder uit te breiden. Dit bemoeilijkt het oplossen van knelpunten in de praktijk en belemmert het zetten van stappen in kader van een duurzame veehouderij. De voorgestelde maatregelen voorkomen dit.

Verbeterde werking van het principe “Best Beschikbare Technieken” in combinatie met een APK voor stallen

IN HET KORT:

Om de emissie van ammoniak en geur verder te beperken zou het bevoegd gezag op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) de toepassing van best beschikbare technieken moeten kunnen voorschrijven, ook voor bestaande inrichtingen. In de praktijk sneuvelen dit soort voorschriften bij de rechter. De provincies en gemeenten bepleiten nu dat er een betere juridische basis komt om met een adequate onderbouwing aanvullende of extra maatregelen voor te kunnen schrijven bij het verlenen van vergunningen en bij ambtshalve actualisatie van reeds verleende vergunningen om (ernstige) overlast te beperken. Dit laatste biedt dan de mogelijkheid om een emissie-APK (het technisch reduceren van emissies uit bestaande stallen) door te voeren.

Huidige regelgeving en knelpunt

Uitgangspunt in het milieurecht is dat in een inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken (BBT) worden toegepast. M.a.w. bedrijven moeten qua milieu-eisen voldoen aan BBT. Om dat te waarborgen, is in de Wabo een onderzoeks- en actualiseringsplicht opgenomen bij vergunningplichtige milieu-activiteiten (artikel 2.30). Voor bedrijven, die niet vergunningplichtig zijn en kunnen volstaan met een melding, is een vergelijkbare bepaling geregeld in de Brabantse pilot in kader van de Crisis- en herstelwet. Gemeenten kunnen dan maatwerkvoorschriften stellen voor deze bedrijven.

In theorie geven deze bepalingen het bevoegd gezag de mogelijkheid om regelmatig te bezien of de voorschriften die aan een omgevingsvergunning milieu zijn verbonden, nog toereikend zijn gelet op de ontwikkelingen op het gebied van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu. In de praktijk blijkt dit echter niet zo te werken in verband met een onvoldoende definitie van BBT:

Als blijkt dat de milieueffecten van een inrichting gelet op de hiervoor genoemde ontwikkelingen verder kunnen of moeten worden beperkt, moet het bevoegd gezag hiervoor de voorschriften van de vergunning wijzigen. Als met het wijzigen van de vergunningvoorschriften niet kan worden bereikt dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende BBT worden toegepast, moet het bevoegd gezag de vergunning intrekken. Wat BBT is wordt o.a. omschreven in regelgeving en de Nederlandse informatiedocumenten. Voor veehouderijen ontbreken deze documenten, m.u.v. de door de Europese commissie gepubliceerde “BBT conclusie voor de intensieve pluimvee- en varkenshouderij” dd. 21 februari 2017.

Deze leemte is door de Raad van State ingevuld, door te stellen dat “ten aanzien van een huisvestingsstelsel dat voldoet aan de daaraan in het Besluit huisvesting gestelde eisen ervan mag worden uitgegaan dat dit huisvestingsstelsel een van de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken is”.

Het Besluit emissiearme huisvesting is gericht op ammoniak (voor pluimvee tevens op fijnstof) zodat het voldoen aan het Besluit niets zegt of de techniek ook BBT voor geur is. Bovendien zijn vaak ook verdergaande technieken mogelijk om ammoniakemissie terug te dringen

Hierdoor is het voor het bevoegd gezag lastig om aanvullende eisen te stellen, wanneer dat toch technisch kan en/of voor het milieu beter is. Alleen door aanpassing van de regelgeving kan een actualisering afgedwongen worden.

Voorbeeld

Een vleeskuikenhouderij zorgt voor veel geurhinder in de omgeving. De luchtuitstoot vindt horizontaal uit de stallen plaats. Volgens berekeningen voldoet het bedrijf aan de geurnormen van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en aan de gemeentelijk geurverordening. Desondanks is er veel geuroverlast. De betrokken gemeente heeft, in nauwe samenwerking met de provincie en de WvR, de omgevingsvergunning ambtshalve gewijzigd vanwege de negatieve ontwikkeling van de milieukwaliteit. Bij de wijziging werd voorgeschreven dat de ventilatielucht verticaal moet worden uitgestoten.

De vergunninghouder heeft tegen de ambtshalve wijziging beroep aangetekend. Zowel de rechtbank als de Raad van State, zie [uitspraak d.d. 13 december 2017](#), hebben de ondernemer in het gelijk gesteld en is de ambtshalve wijziging vernietigd.

De koppeling, die de rechter legt tussen het Besluit huisvesting en de BBT maakt het lastig om nog aanvullende voorschriften op te nemen, indien de inrichting voldoet aan het besluit huisvesting. De rechter concludeert in die gevallen dat het toegepast stalsysteem een best beschikbare techniek is. Verder wordt de Wgv strikt toegepast; bij de beoordeling van geurhinder moet niet de werkelijke geurbelasting van een inrichting in aanmerking wordt genomen, maar dient deze op basis van de Wgv te worden berekend. Ten aanzien van de vraag of deze regels nog voldoende zijn om onaanvaardbare gezondheidsrisico's te voorkomen concludeert de rechter dat niet kan worden aangemerkt als een "ontwikkeling van de kwaliteit van het milieu", zodat dit geen reden zijn voor een ambtshalve wijziging van de vergunning.

Voorstel voor verbetering

De provincies en gemeenten bepleiten nu, dat er een betere juridische basis komt om met een adequate onderbouwing aanvullende of extra maatregelen voor te kunnen schrijven om (ernstige) overlast te beperken. Dit speelt zowel bij het verlenen van vergunningen als bij ambtshalve actualisatie van al verleende vergunningen. Het ALARA-principe (As Low As Reasonably Achievable) zou daarbij toegepast moeten worden. Dit sluit aan bij het Bestuursakkoord 2015-2018 *Beweging in Brabant*, waarin is opgenomen dat de landbouw als een reguliere economische sector wordt beschouwd.

De specifieke wetgeving, die voor veehouderijen geldt, gaat nu nog boven de BBT-bepalingen uit de Wabo. Dit moet worden 'omgedraaid': de hoofdregel moet zijn het toepassen van BBT zoals bepaald in de Wabo. De specifieke normstellingen uit de veehouderijwetgeving moeten daaronder slechts een vangnet worden.

Het vervallen van de mogelijkheid van intern salderen in regelgeving

De wetgeving kent voor ammoniak (in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav)) en Besluit emissiearme huisvesting (Behv)) de mogelijkheid tot intern salderen. Voor geur kent de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) een vergelijkbare regeling, de zgn. 50%-regeling. Deze bepalingen hebben in de praktijk tot gevolg dat veehouders bij wijze van spreken een “recht op behoud van milieuemissies” hebben.

Het voorstel is de interne saldering en de 50% regeling af te schaffen, zodat in de vergunningverlening het ‘recht op het houden van dieren’ met verplichte toepassing van BBT op alle stallen weer leidend wordt en niet het ‘recht op milieuemissie’.

I. intern salderen ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij en Besluit huisvesting)

IN HET KORT

De juridische mogelijkheid om emissiewaarden op bedrijfsniveau tussen stallen te salderen, heeft tot gevolg dat oude stalsystemen in werking blijven, zolang de emissies van ammoniak op *bedrijfsniveau* niet afnemen. Door artikelen uit de regelgeving, die dit toestaan, te schrappen kan geregeld worden dat voor alle stallen een BBT-beoordeling van emissie reducerende maatregelen worden gemaakt. Dat zal leiden tot meer emissiereductie.

Intern salderen is opgenomen in de artikelen 3 en 7 Wav en in artikel 5 Behv. Het leidt ertoe dat binnen een veehouderij in (een deel van) de bestaande huisvestingssystemen nog steeds verouderde technieken kunnen worden toegepast. Voorwaarde is wel dat de veehouder de gemiste ammoniakreductie compenseert door het toepassen van verdergaande technieken in de overige huisvestingssystemen.

De mogelijkheid van intern salderen kan er nu toe leiden dat een ondernemer besluit om een oude stal niet aan te passen, maar een nieuwe stal (en dus meer dieren) erbij te zetten om zo te voldoen aan de eisen van het Behv. In de praktijk zie je ook dat de ‘milieuwinst’ die wordt behaald door toepassing van emissiereducerende technieken in de nieuwe stal, wordt opgevuld door meer dieren. De maximaal toegestane emissies worden als recht gezien en de agrarische ondernemer zorgt ervoor om deze maximale hoeveelheid te behouden.

Voorstel voor verbetering

Wat we willen bereiken is dat er bij alle stallen emissie reducerende maatregelen worden genomen wanneer er een aanvraag tot uitbreiding ligt. Het is een investeringsmoment voor de ondernemer en die kan dan kijken naar verdere maatregelen in het kader van verduurzaming. De mogelijkheid tot intern salderen dient derhalve geschrapt te worden.

II. intern salderen geur (50%-regeling)

IN HET KORT

Met de 50%-regeling uit de Wet geurhinder en veehouderij kan een ondernemer bij bedrijfsontwikkeling in een overbelaste situatie een deel van de met technische maatregelen teruggedrongen overlast, weer opvullen. Voorstel is daarom de 50%-bepaling te laten vervallen.

De 50%-regeling is opgenomen in artikel 3 Wgv. De regeling maakt het mogelijk dat toch een vergunning verleend kan worden in situaties, waarin de geurnorm uit de Wgv wordt overschreden. De ondernemer dient dan een geurbelastingreducerende maatregel toe te passen waarvan echter de helft van de behaalde 'winst' weer door de veehouder gebruikt mag worden voor uitbreiding van het veebestand. Slechts de helft van de reducerende maatregel komt daardoor ten goede aan het geurgevoelig object. De overbelaste situatie blijft hierdoor bestaan, alleen in mindere mate.

Voorbeeld

VOORBEELD-CASUS

Bedrijf huidige situatie:

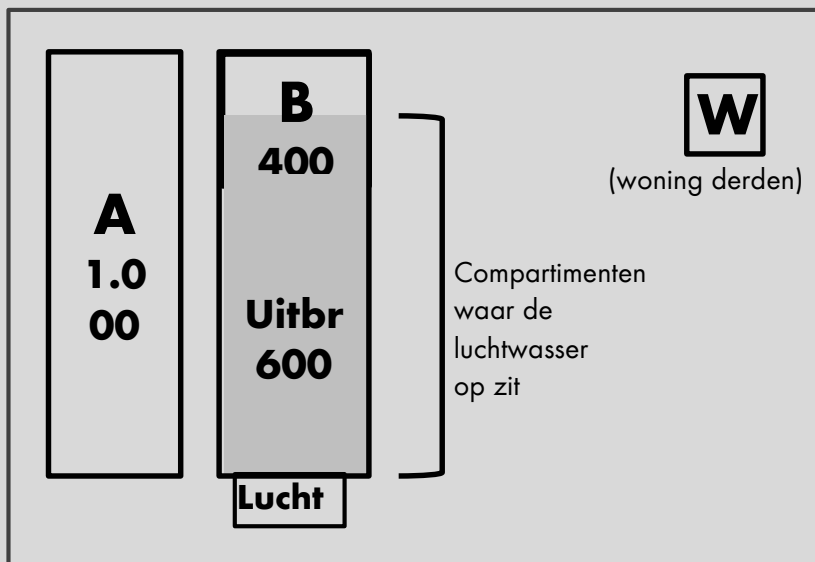
Stal A: 1.000 kalveren, traditioneel, geen extra maatregelen

Stal B: 400 kalveren, idem

Voorgrondnorm bij de buurwoning: 14 Ou/m³

Voorgrondbelasting bij de buurwoning: 18 Ou/m³ (dus een overbelaste situatie)

Gevraagd: Uitbreiding stal B, met 600 kalveren naar 1.000 kalveren.

Door 200 van de 400 bestaande kalverplaatsen onder de werking van een luchtwasser te brengen, wordt een reductie van 4 Ou/m³ behaald.

De 50%-regeling bepaalt dat aanvrager daarvan 2 Ou/m³ mag benutten om te groeien.

Door nu de 600 extra kalveren onder een luchtwasser te plaatsen, blijft de toename beperkt tot 2 Ou/m³. Per saldo neemt de geurbelasting wel met 2 Ou/m³ af. Maar:

- er is nog steeds een overbelaste situatie, terwijl de ondernemer rechtmatig 600 kalveren meer gaat houden.
- de ondernemer had de gehele bestaande stal B onder de luchtwasser kunnen brengen (niet slechts de helft) omdat dit BBT is, maar het hoeft niet van de Wgv en de gemeente kan het niet juridisch afdwingen.

Op deze manier kan de veehouder over 2 jaar weer uitbreiden, namelijk door de rest van stal B alsnog onder de luchtwasser te brengen (die er toch al in zit) en zo ruimte te creëren voor nog een nieuwe stal.

Daarmee kan hij aan de wet voldoen, zonder BBT op stal A toe te passen.

Wat willen wij in deze casus:

- **BBT eisen voor de bestaande stallen, waardoor tenminste geheel stal B onder de luchtwasser komt.**
- **Geen wettelijk recht op 50% opvullen van de daarmee te bereiken reductie**
- **En dus een verdere reductie van de geurbelasting bij de woning, in dit geval tot aan de norm van 14 Ou/m³.**

De geurregeling is recent geëvalueerd. In haar [eindadvies](#) merkt de (bestuurlijke) werkgroep Evaluatie Wet geurhinder en veehouderij dd. oktober 2016 ten aanzien van de 50% regeling op: *Een geurbelasting die na ontwikkeling van een veehouderij hoger is dan de voorkeurswaarde (of standaardnorm) is alleen afweegbaar in die situaties waarin er in de bestaande situatie al sprake is van een geurbelasting die hoger is dan de voorkeurswaarde. Ook hierbij geldt als voorwaarde dat de geurbelasting zo veel als redelijkerwijze mogelijk is wordt beperkt. Hierbij past geen generieke 50% regeling zoals die nu op basis van de Wgv geldt. Gemeenten dienen over voldoende afwegingsruimte te beschikken bij de ontwikkeling van veehouderijen in overbelaste situaties. Op die manier kan rekening worden gehouden met de mogelijkheden om de overbelasting op te heffen dan wel zo veel mogelijk te beperken.*

In de [Kamerbrief](#) d.d. 1 juni 2017 bij het Evaluatierapport regeert de toenmalige staatssecretaris Dijksma summier door te stellen dat “geur een lokaal probleem is, is er een passende norm nodig op lokaal niveau”. We zien dat verschillende gemeenten inderdaad al de lokale normen in de Geurverordening verlagen, waardoor de 50%-ruimte afneemt. Dit is echter een ‘lapmiddel’ om het ongewenste effect van die regeling te elimineren. Voor een goede bescherming van het leefklimaat, is het veel effectiever om die regeling te schrappen.

Voorstel

De 50%-bepaling laten vervallen in de Wgv.

Verkleining compartimenten Meststoffenwet

IN HET KORT

In de Meststoffenwet zijn de concentratiegebieden Oost en Zuid onderscheiden. We zien nu binnen een concentratiegebied deelgebieden ontstaan, waar veehouderijen zich concentreren. Lokaal is er dan nog steeds (sterke) groei mogelijk. Verkleining van de compartimenten zou de verplaatsing van dierenrechten binnen een gebied kunnen beperken.

Huidige regelgeving en knelpunt

In de Meststoffenwet is vastgelegd dat voor het houden van varkens en kippen dierrechten nodig zijn. Op grond van artikel 26 van de Meststoffenwet is het verboden om deze dierrechten te verplaatsen tussen de concentratiegebieden Oost en Zuid en van een niet concentratiegebied naar een concentratiegebied toe.

Binnen een concentratiegebied kunnen dierrechten uitgewisseld worden. We zien de laatste jaren binnen het concentratiegebied Zuid een sterke groei van de veestapel in delen van Oost-Brabant. Een voorbeeld is het gebied rondom de Peel en noordoost Brabant. Door de aanwezigheid van een goede infrastructuur voor veehouderijen (zoals de aanwezigheid voerleveranciers) is hier een goede basis voor de verdere ontwikkeling van veehouderijen. De dierrechten die voor de ontwikkeling nodig zijn, zijn dan veelal afkomstig van een locatie met minder goede infrastructuur voor de sector en (vaak) met minder milieuproblemen. In deze laatste gebieden wordt dan wel door het weghalen van de dierrechten wel milieuwinst behaald.

Oplossingsrichting

Verkleining van de compartimenten zou de verplaatsing van dierenrechten binnen een gebied kunnen beperken. Het ministerie gaf ambtelijk aan dat de Meststoffenwet de doorvertaling is van de Europese Nitraatrichtlijn. Deze richtlijn strekt ter bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. Een verdere verkleining van de compartimentering moet dan ook vanuit deze doelstelling worden gemotiveerd. Allerlei redeneringen zijn daarbij al richting het ministerie aangeleverd maar zonder succes.

Uit onafhankelijk juridisch advies, dat het IPO heeft laten uitvoeren, blijkt dat er mogelijkheden zijn om te sturen op de omvang van de veestapel door middel van het verkleinen van compartimenten. Ook eerder heeft de Meststoffenwet een rechtmatige grondslag geboden om het aantal dieren in een regio te sturen. Zo was de aanleiding voor de herinvoering van de compartimenten in 2010 vooral de netto toename van het aantal dieren in de concentratiegebieden en de daarmee gepaard gaande toename in milieudruk ([brief Rijk](#) d.d. 23 april 2010). Provincies hebben toen ook met een gezamenlijke brief om herinvoering gevraagd. Bij de herinvoering van de compartimentering in 2010 was het doel het tegengaan van een verdere concentratie van dieren in gebieden die gevoelig zijn voor ammoniak (zie de [motie Waalkens](#) d.d. 22 april 2010).

Dat dit instrument, volgens de tekst van de Memorie van Toelichting, niet passend zou zijn om een bijdrage te leveren aan de oplossing voor de geschetste problematiek is naar de mening van de provincies onvoldoende aannemelijk gemaakt. Het verkleinen van de compartimenten sluit aan bij de vraag uit de maatschappij om een rem te zetten op de groei van dieren in bepaalde gebieden en is gericht op die gebieden waar het probleem zich daadwerkelijk voordoet. Bij de bepaling van de omvang van een (deel)compartiment wordt er rekening mee gehouden dat deze

een zodanig omvngen dienen te hebben dat de sector niet op slot wordt gezet en innovaties niet geremd worden. De milieuwinst vindt dan in het betreffende gebied plaats.

Voorstel

Om de concentratiegebieden te verkleinen, is het voorstel de definitie van concentratiegebied en bijlage 1 van de Meststoffenwet aan te passen. Hiervoor zijn 2 varianten mogelijk:

1. LNV stelt, na overleg met de provincies, een nieuwe bijlage 1 vast met daarin een nadere onderverdeling in compartimenten;
2. LNV neemt in de meststoffenwet een juridische grondslag op dat GS een nadere onderverdeling kunnen vaststellen.

Lobbyfiche innovatieve stalsystemen

Korte beschrijving problematiek

Zolang een stalsysteem niet in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) of Wet ammoniak en veehouderij (Wav) is opgenomen, mogen de veehouders dit systeem niet toepassen. Om hiertoe te komen kan via de Technische Advies Pool een proefstalstatus voor ammoniak worden aangevraagd. Deze regeling verliep in het verleden erg langzaam waardoor het lang kon duren voordat een systeem in de praktijk verder uitgetest kon worden. Het Rijk heeft hiervoor al een verbetertraject in gang gezet, zie de [Kamerbrief van 21 juni 2017](#).

Mede als gevolg van de aanscherping van de eisen in de verordening natuurbescherming zien we de laatste tijd steeds meer veelbelovende stalinnovaties tot ontwikkeling komen. Er is een sterke behoefte aan een meer integrale benadering. Bovendien is het van belang om de emissie van ammoniak, fijnstof en CO2 bij de bron aan te pakken. De provincie heeft in een [infographic](#) een aantal voorbeelden van veelbelovende stalsystemen aangegeven. Deze systemen dienen zo snel mogelijk breed toepasbaar ingezet te kunnen worden. Ondanks het verbetertraject blijken er in de praktijk nog enkele knelpunten te zijn.

Verantwoordelijk ministerie: Infrastructuur en Waterstaat

Staatssecretaris S. van Veldhoven (D66)

Knelpunten en voorstellen voor verbetering

- Frequenter aanpassing van emissiefactoren

Voor de beoordeling van vergunningaanvragen is vastgelegd dat er gerekend moet worden met emissiefactoren voor geur en ammoniak, die zijn vastgelegd in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) resp. Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De regeling wordt twee keer per jaar geactualiseerd: in principe in april en in oktober. Recent is besloten dat de regelingen nu eerst ter consultatie moeten worden voorgelegd voordat ze definitief worden vastgesteld. Hoewel het gaat om emissiefactoren, die zijn vastgesteld op basis van meetrapporten, is nu inspraak mogelijk. Het verwerken van de inspraakreacties kost ook tijd. Al met al leidt dit er alsnog toe dat het opnemen van een gemeten emissiefactor voor een nieuw stalsysteem in de Rgv en Rav een doorlooptijden kent van bijna een jaar.

Voorgestelde verbetering: De regeling 3 of 4x per jaar publiceren.

- Invoeren proefstalstatus voor geur

Het is mogelijk een proefstalstatus (waarmee een bijzondere emissiefactor kan worden verkregen) aan te vragen voor ammoniak en fijnstof. Voor geur ontbreekt die mogelijkheid echter.

Er zijn kansrijke innovaties zoals Keten Duurzaam Varkensvlees, waar deskundigen van WUR onderbouwd een geurreductie van 70 % verwachten door aanpak van emissies bij de bron. Bij dit soort innovaties moeten nu bij de vergunningverlening nog steeds met een geurfactor voor

traditionele huisvesting worden gerekend omdat voor die 70 % reductie geen bijzondere emissiefactor kan worden verkregen.

Voorgestelde verbetering: In de Regeling geurhinder en veehouderij een vergelijkbare bepaling opnemen als in de Regeling ammoniak en veehouderij zodat ook voor geur een proefstalstatus aangevraagd kan worden.

- Mogelijkheid voor stapelen technieken

Het Rijk staat op dit moment in de Rav slechts een beperkte stapeling van technieken toe. Zo kan een individuele bronmaatregel (bv schuine putwanden of mestkoeling) worden gecombineerd met een luchtwasser. Voor combinatie van mestkoeling in een mestpan (zoals bij Kees vd Meijden) of combinatie van nog meer bronmaatregelen (zoals bij Keten Duurzaam Varkensvlees) moet bij RVO een emissiefactor worden aangevraagd. Bij geur is stapeling niet mogelijk. Bij fijnstof zijn juist veel combinaties van technieken toegestaan. Het Rijk vindt de stapeling van verschillende technieken nu nog te complex om dit in de Rav en Rgv op te nemen. Mogelijk komt dit t.z.t. wel in de Omgevingswet.

Een ruimere stapeling van technieken kan zowel voor ammoniak als geur de ontwikkeling van nieuwe stalsystemen sterk stimuleren. Het kan ook bijdragen aan de oplossing van geuroverlast m.b.t. de tegenvallende geurresultaten bij combiwassers. Het is bovendien wenselijk dat er meer uniformiteit komt m.b.t. toegestane stapeling van technieken bij de aspecten ammoniak en geur en fijnstof.

Voorgestelde verbetering: versneld toestaan van stapeling van technieken in de Rav en Rgv.

- Certificering stalsystemen

Op dit moment werkt het Rijk met stalbeschrijvingen. Zodra een systeem een emissiefactor krijgt, wordt de stalbeschrijving gepubliceerd. Iedereen die volgens deze stalbeschrijving een stalsysteem kopieert, mag het systeem toepassen. Dit kopieergedrag leidt er toe dat sommige ontwikkelaars stoppen met ontwikkelen omdat ze de ontwikkelkosten niet terug verdienen. Het Rijk heeft aangekondigd de mogelijkheid op te nemen dat stalsystemen gecertificeerd worden en dat alleen stalsystemen met dat certificaat mogen worden toegepast. Dit is echter nog steeds niet geregeld en dit gaat ook in 2018 niet meer geregeld worden.

Voorgestelde verbetering: versnellen van de certificering van stalsystemen,

Hoofddoel

Snelle erkenning van innovatieve systemen waardoor de systemen breed toegepast kunnen worden.

Brabants belang

In kader van de versnelling transitie veehouderij is de Verordening natuurbescherming zodanig aangepast dat een stalsysteem in de rundveehouderij of overige sectoren niet ouder dan 20 resp. 15 jaar mag zijn. Deze bepaling geldt vanaf 01/01/2022. Stalsystemen die dan aangepast moeten zijn, dienen uiterlijk per 01/01/2020 een vergunningaanvraag te hebben ingediend. Om te voorkomen dat dan alsnog voor een end-of pipe oplossing wordt gekozen, zoals luchtwassers, moeten nieuw systemen ruim voor deze datum erkend zijn.